

Odlišné stanovisko sudcu JUDr. Mariána Fečíka

**k rozhodnutiu disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky
sp. zn. 32D/15/2021 z 8. marca 2023, vo veci disciplinárneho konania proti disciplinárne
obvinenému sudcovi JUDr. Michalovi Trubanovi**

„Všetko, čo počujeme, je len názor, nie fakt. Všetko, čo vidíme, je len perspektíva, nie pravda.“
S istou dávkou fantázie možno tvrdiť, že premietnutím citovaného výroku Marka Aurelia do normatívnej roviny je aj odlišné stanovisko sudcu. Hoci si vysoko vážim názor väčšiny disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, pokúsim sa vo svojom odlišnom stanovisku predostrieť iný pohľad na to, či mal byť sudca JUDr. Michal Truban uznaný vinným. Domnievam sa, že niektoré veci mali byť posúdené inak a niektoré nezazneli, hoci zaznieť mali. V súlade s § 35 ods. 3 zákona č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) preto využívam právo pripojiť k rozhodnutiu disciplinárneho senátu toto odlišné stanovisko:

I.

K účelu disciplinárneho konania

1. Účelom disciplinárneho konania je posudzovanie a rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcu (§ 2 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku). Právna úprava vyvodzovania disciplinárnej zodpovednosti voči sudcom nie je v slovenskom právnom poriadku subsumovaná do jedného právneho predpisu. Hmotnoprávne ustanovenia týkajúce sa predovšetkým disciplinárnej zodpovednosti a disciplinárnych opatrení sú upravené v zákone o sudcoch, pričom primerane sa použije aj prvá časť Trestného zákona, ak zákon o sudcoch neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné (§ 150 ods. 2 zákona o sudcoch). Procesná úprava disciplinárneho konania je (rámcovo) daná disciplinárnym súdnym poriadkom, ku ktorému sa subsidiárne v určených veciach aplikuje Trestný poriadok (§ 4 disciplinárneho súdneho poriadku). Účelom uvedenej subsidiarity je predovšetkým zabezpečenie čo najväčšieho rozsahu procesných práv disciplinárne obvineného v disciplinárnom konaní. Nakoniec subsidiarita použitia Trestného poriadku sa vzťahuje aj na základné zásady trestného konania vrátane zásady *in dubio pro reo*. Nemožno však opomenúť, že disciplinárne konanie upravené

disciplinárnym súdnym poriadkom má aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva primárne pracovnoprávny charakter.¹

2. Keďže slovenská úprava disciplinárneho konania bola podľa obsahu aj dôvodovej správy k disciplinárnemu súdnemu poriadku nesporne inšpirovaná českým zákonom č. 7/2002 Sb. o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, možno poukazovať i na závery vyplývajúce z rozsiahlej judikatúry českého disciplinárneho súdnictva, reprezentovaného Najvyšším správny súdom Českej republiky (ďalej len „NSS ČR“).
3. Disciplinárne konanie je potrebné vnímať cez prizmu proporcionality a subsidiarity, tak aby sa ním vyvodzovala disciplinárna zodpovednosť za závažné pochybenia sudcov a takýto postup mal s ohľadom na svoje difamačné účinky povahu *ultima ratio* (porovnaj rozhodnutie NSS ČR č.k. 16 Kss 8/2013-45 z 3. októbra 2013).²
4. Disciplinárne konanie nepredstavuje nejaký osobitný opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého by sa malo zvrátiť rozhodovanie v nejakej veci rozhodovanej súdmi. Nejedná sa teda o žiaden inštančný prostriedok, ktorým by sa malo dosiahnuť odstránenie prípadnej nezákonnosti, týkajúcej sa postupu alebo rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu. Odstraňovať nezákonné postupy a rozhodovanie súdov patrí totiž vo všeobecnosti súdom rozhodujúcim v inštančnom postupe, prípadne Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nie disciplinárnemu súdnictvu.

II.

Zodpovednosť sudcu za nezákonné rozhodovanie

5. Vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti u sudcov za ich rozhodovanie, a teda aj právny názor má svoj základ v čl. 148 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý takýto postih

¹ Podľa dôvodovej správy k disciplinárnemu súdnemu poriadku „*samotný fakt, že zákon predpokladá subsidiaritu Trestného poriadku, nerobí z disciplinárneho konania konanie, ktoré by bolo vo svojej podstate trestným konaním. Disciplinárne konanie má charakter nadstavby k pracovnoprávnym, či obdobným vzťahom.*“

² Slovanami rozhodnutia NSS ČR č.k. 11 Kss 2/2021-152 z 11. októbra 2021 by disciplinárne konanie malo byť „*nejzazším prostriedkom reakcie na typové závažnejšie prohřešky soudců, neboť ty méně závažné mají být soudci vytknuty neformálně, v kolegiální diskusi, popř. formálně postupem podle § 88a zákona o soudech a soudcích*“ (pozn. ide o ekvivalent slovenského písomného napomenutia podľa § 117 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

pripúšťa. Vzhľadom na súčasne ústavne deklarovanú nezávislosť sudcov pri rozhodovaní (čl. 144 ods. 1 ústavy) však musí mať vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti reštriktívny charakter, aby ústavná garancia nezávislosti rozhodovania sudcov bola rešpektovaná. V takýchto intenciách je potrebné pristupovať aj k hmotnoprávnej úprave disciplinárnej zodpovednosti sudcu, obsiahnutej v zákone č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**zákon č. 385/2000 Z.z.**“), ktorá výslovne zodpovednosť sudcu za nezákonnosť rozhodovania neupravuje, ale len všeobecne v § 116 ods. 1 písm. a) ustanovuje, že disciplinárnym previnením je „*zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu*“, pričom všeobecné vymedzenie povinností sudcu, spojených s jeho rozhodovaním je vymedzené v katalógu povinností uvedených v § 30 daného zákona.

6. Pri striktnom jazykovom výklade by sa mohlo javiť, že disciplinárnym previnením je akékoľvek i marginálne pochybenie pri rozhodovacej činnosti. Takéto pojetie by však deformovalo ústavnú garanciu nezávislosti rozhodovania sudcov a súčasne popieralo aj intelektuálny rozmer sudcovskej činnosti. Aplikácia a výklad práva sú totiž zložitým procesom, výsledkom ktorého je právny názor sudcu. Tento sa pritom nemusí zhodovať s právnym názorom nadriadeného súdu, čo môže byť zapríčinené iným pohľadom na vec, pretože rôznorodosť názorov je pre justičné prostredie signifikantná. Zároveň platí, že človek je tvor omylný a každý systém založený na ľudskej činnosti musí s takouto eventualitou počítať.³
7. Práve inšpirujúc sa českou judikatúrou⁴ aj Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 dospel k záveru, že rozhodovanie

³ Rovnako sa k tomu postavil aj NSS ČR v rozhodnutí č.k. 16 Kss 8/2013-45 z 3. októbra 2013, podľa ktorého „*u každej ľudskej činnosti totiž dochádza k nedostatkom a chybám, ktoré nikdy nelze zcela vyloučit, a pokud by každé takovéto pochybení vždy vedlo k zahájení kárného řízení, vznikla by v justici nenormální a velmi demotivující situace a převládla by atmosféra strachu a alibismu.*“, resp. v rozhodnutí č.k. 16 Kss 6/2017-201 z 11. apríla 2018, v ktorom uviedol, že „*soudci nelze vyčítat, že při svém rozhodování dělá v určité míře chyby. I on je chybujícím, omylným člověkem a jistá míra chybovosti je vlastní každé lidské činnosti.*“

⁴ NSS ČR v rozhodnutí č.k. 11Kss 5/2021-87 zo 17. januára 2022 v bodoch 56 a 57 skonštatoval nasledovné: [56] „*Vytýkané jednání v nyní projednávané věci spočívá zjevně v rozhodovací činnosti soudkyně. Toho si ostatně byla vědoma i kárná navrhovatelka. Je zřejmé, že svým návrhem vstoupila a kárný soud vtáhla do oblasti hájení základními ústavními principy nezávislosti a nestrannosti soudce, tedy na velice tenký led. Pokud by soudce mohl být běžně postihován za své právní názory a hodnocení důkazů z iniciativy výkonné moci, byť prostřednictvím kárného soudu, nezávislost a nestrannost soudní moci by erodovala k újmě všech, k jejichž ochraně má sloužit.* [57] *V rozhodnutí ze dne 22. 3. 2013 č. j. 16 Kss 6/2012 114, ve věci Patzenhauer, kárný soud vymezil tři okruhy situací, v nichž lze shledat kárné provinění soudce spočívající v nezákonném postupu či vydání nezákonného rozhodnutí, odůvodněného jiným právním názorem. Z okolností případu tak musí být patrné, že buď „(1.) bylo*

sudcu môže byť disciplinárnym previnením, ak (i) porušuje jednoznačné znenie aplikovanej právnej normy, alebo (ii) bez relevantného a judikatúrou akceptovaného dôvodu nerešpektuje kasačný názor vyššieho súdu, resp. (iii) bolo vydané v rozpore s existujúcou jednotnou ustálenou rozhodovacou činnosťou najvyšších súdnych autorít bez toho, aby odlišný právny názor bol podporený racionálnou argumentáciou (viď aj rozhodnutie sp. zn. 32D/18/2021 zo 16. novembra 2022).

8. Inými slovami existujú v podstate tri kategórie rozhodovania sudcu, (i) zákonné, (ii) nezákonné, (iii) nezákonný exces zakladajúci disciplinárnu zodpovednosť sudcu. Laicky povedané disciplinárna zodpovednosť by mala byť spojená až s takým porušením zákona, ktoré by bolo „do neba volajúce“ (viď aj rozhodnutie NSS ČR č.k. 11Kss 5/2021-87 zo 17. januára 2022).

III.

Posúdenie nezákonnosti rozhodovania sudcu ako predbežná otázka

9. Predpokladom konštatovania disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „**disciplinárny senát**“ alebo „**disciplinárny súd**“), že určitým postupom alebo rozhodnutím sudcu bolo spáchané disciplinárne previnenie, je protiprávnosť, resp. nezákonnosť daného postupu alebo rozhodnutia. Táto by mala vyplývať predovšetkým z rozhodnutí súdov vydaných v inštančnom postupe, resp. z rozhodnutia ústavného súdu.
10. Len výnimočne, ak by vydanie rozhodnutia v inštančnom postupe, resp. zo strany ústavného súdu absentovalo, najmä z dôvodu, že z procesného pohľadu by jeho vydanie neprichádzalo do úvahy alebo skutočnosť zakladajúca nezákonnosť rozhodovania vyšla najavo až neskôr, bol by oprávnený nezákonnosť rozhodovania súvisiaceho

porušeno jednoznačné znění aplikované právní normy, anebo (2.) nebylo respektováno zrušovací rozhodnutí výše postaveného soudu v konkrétní věci (k tomu podrobněji viz např. rozhodnutí NSS ze dne 10. 5. 2011, č. j. 13 Kss 11/2010 51 [věc Pachner]) či (3.) existuje jednotná a ustálená judikatura nejvyšších soudů, kterou daný soudce odmítl akceptovat bez toho, aby svůj odlišný právní názor podepřel komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací“ (rozhodnutí ve věci Patzenhauer, bod 36; shodně např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného ze dne 10. 1. 2014 č. j. 16 Kss 10/2013 84, ve věci Šoljaková I).“ V rozhodnutí č.k. 11 Kss 5/2012-19 z 19. januára 2013 zhrnul NSS ČR možnosť disciplinárneho trestania sudcu za právny názor pre zmenu nasledovne „jako kárné provinění může být nesprávný právní názor soudce posouzen pouze ve zcela krajích případech, kdy je tento názor výsledkem např. svévole soudce, jeho zjevného úmyslu poškodit některého z účastníků apod.“

s vyvodzovaním disciplinárnej zodpovednosti sudcu posudzovať samotný disciplinárny súd.

11. Pritom platí, že nie každý v inštančnom postupe alebo ústavnom prieskume skonštatovaný nezákonný exces, prípadne i svojvôľa, musí byť automaticky spojený s disciplinárnym previnením sudcu. Nemožno totiž opomínať, že súdu rozhodujúcemu v inštančnom konaní, resp. ústavnému súdu patrí „len“ oprávnenie posudzovať (ne)zákonnosť preskúmaného rozhodnutia, pričom jediným oprávneným na rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcu je disciplinárny súd.
12. Predchádzajúce konštatovanie má však aj svoj zrkadlový odraz. Ak totiž v uskutočnenom inštančnom postupe alebo ústavnom prieskume nebola zistená nezákonnosť, môže ju skonštatovať disciplinárny súd len vtedy, ak by táto nezákonnosť bola založená na takej skutočnosti, ktorá vyšla najavo až po inštančnom rozhodovaní, resp. ústavnom prieskume a súčasne by bola pre posúdenie veci rozhodná. Ak sa však nejedná o takýto prípad, je disciplinárny súd viazaný záverom vyplývajúcim z inštančného súdneho rozhodnutia alebo rozhodnutia ústavného súdu o tom, že zákon nebol porušený.
13. Viazanosť inými súdnymi rozhodnutiami sa pritom nevzťahuje len na súdne rozhodnutia, vydané vo formalizovanom inštančnom postupe, ale na všetky súdne rozhodnutia, predmetom ktorých je rozhodnutie o takej otázke, ktorá má vo vzťahu k rozhodnutiu o vine povahu otázky predbežnej.
14. Viazanosť predbežnou otázkou má svoju explicitnú podobu v § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku, podľa ktorého *„disciplinárny senát samostatne posudzuje predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú; ak o takej otázke bolo právoplatne rozhodnuté Ústavným súdom Slovenskej republiky, súdom, iným orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo Súdny dvorom Európskej únie, je disciplinárny senát týmto rozhodnutím viazaný, ak nejde o posúdenie viny disciplinárne obvineného.“*
15. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že aj keď jedine disciplinárny súd je oprávnený rozhodnúť o vine a nevine disciplinárne obvineného sudcu, pri otázke, či rozhodovanie sudcu bolo zákonné alebo nezákonné, je viazaný názorom inštančne nadriadeného alebo ústavného súdu, pričom takáto viazanosť sa samozrejme nemôže

vzťahovať len na výrok, ale aj na s ním súvisiace odôvodnenie, a to vrátane tých skutočností, ktoré sa prípadne neodôvodňujú, ale predpokladajú ako podmienka vecného rozhodovania (napr. existencia podmienok konania alebo rozhodovanie zákonného alebo nezaujatého sudcu).⁵

16. Uvedené závery sa už premietli aj do rozhodovania Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky vrátane disciplinárneho senátu 32D rozhodujúceho v tejto veci. Rozhodnutím sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 disciplinárny senát oslobodil spod disciplinárneho návrhu disciplinárne obvinenej sudkyne, a to napriek tomu, že ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 262/2019-57 z 28. apríla 2020 zrušil nimi vydané rozhodnutie o prerušení civilného sporového konania a pomerne tvrdo skonštatoval, že išlo o „o výklad práva natolko svojvoľný, že v ňom možno badať prvky zneužitia moci...“ Disciplinárny senát k tomu uviedol, že výklad práva v danom prípade bol „jednou z jeho viacerých možných interpretácií“ a „nejde o prípad, keď by súd „do neba volajúcim spôsobom“ porušil zákon“. Naopak rozhodnutím sp. zn. 32D/18/2021 zo 16. novembra 2022 disciplinárny senát uznal vinným sudcu zo spáchania disciplinárneho previnenia spočívajúceho v predĺžení väzby u obvinených, ktorým lehota väzby skončila skôr, než sudca rozhodol o jej predĺžení. A hoci sa disciplinárne obvinený sudca bránil v danom prípade iným právnym názorom, disciplinárny senát tento vyhodnotil ako neakceptovateľný exces s poukazom na inštančné uznesenie Krajského súdu v Trnave sp.zn. 5Tos/18/2021 z 23. februára 2021.

IV.

K nezákonnosti rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu

17. Skutok, pre ktorý požadovali disciplinárni navrhovatelia vyvodit' proti disciplinárne obvinenému sudcovi disciplinárnu zodpovednosť, spočíval (po upresnení na ústnom pojednávaní) v tom, že disciplinárne obvinený ako sudca pre prípravné konanie

⁵ Aj v tomto smere možno poukázať na judikatúru NSS ČR, ktorý k rozhodnutiu č.k. 11 Kss 1/2015-85 z 25. júna 2015 sformuloval nasledovnú právnu vetu „Jestliže byla stížností pro porušení zákona spojována nezákonnost rozhodnutí vydaného v trestní věci s hrubými deficity dokazování před soudem nižšího stupně, přičemž stejné deficity téhož řízení jsou soudci vytýkány současně jako kárné provinění, je pro výsledek kárného řízení podstatné, jak se k těmto tvrzeným nedostatkům vyjádřil Nejvyšší soud. Pokud Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona zamítl proto, že ony vytýkané nedostatky v provedeném dokazování nenalezl, pak tento závěr kasačního soudu představuje pro kárný senát rozhodnutí o předběžné otázce, jímž je kárný senát vázán (§ 25 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů ve spojení s § 9 odst. 1 trestního řádu).“

pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na vzatie obvinených Ing. Petra Kubu a Ing. Norberta Bödöra do väzby (ďalej aj „**daná trestná vec**“) porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku. K takto formulovanému skutku je nutné uviesť, že neoznámenie zaujatosti zo strany sudcu je súčasťou jeho rozhodovacej činnosti a je spojené s jeho právnym názorom na to, či je alebo nie je subjektívne alebo objektívne zaujatý.

18. Je potrebné zdôrazniť, že nezákonnosť rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu v danej trestnej veci vo vzťahu k jeho zaujatosti nebola vyslovená v inštančnom postupe Najvyšším súdom Slovenskej republiky, resp. v rámci ústavného prieskumu a dokonca ani nebola namietaná prokurátorom.
19. Práve naopak, je nutné upriamiť pozornosť na tri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vydané v trestnom konaní týkajúcom sa danej trestnej veci, v rámci ktorých otázka zaujatosti alebo nezaujatosti disciplinárne obvineného bola priamo zohľadňovaná.
20. Prvým rozhodnutím je uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Tost/30/2020 z 9. júla 2020, ktorým bolo zrušené uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 v časti nevyhovenia návrhu prokurátora na vzatie obvineného Ing. Norberta Bödöra do väzby a ktorým bol daný obvinený vzatý do väzby. Sťažnostným súdom nebolo v tomto rozhodnutí (hoci nad rámec dôvodov sťažnosti prokurátora) disciplinárne obvinenému sudcovi vytknuté, že v danej trestnej veci nemal byť kvôli vlastnej zaujatosti zákonným sudcom. Pri rozhodovaní o sťažnosti pritom sťažnostný súd preskúmava v rámci revízneho princípu napadnutý výrok uznesenia zo všetkých hľadísk, bez ohľadu na to, či tieto hľadiská sú alebo nie sú v sťažnosti uvedené, a tiež správnosť postupu v konaní, ktoré napadnutému výroku predchádzalo, a to z hľadiska všetkých chýb, ktoré by mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutého výroku uznesenia. Takýto záver vyplýva nielen z judikatúry (napr. R 59/2002, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 40/2015 z 21. decembra 2015) ale i fundamentálnej odbornej spisby.⁶

⁶ vid' Čentíš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. § 1 – 195. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 1150).

21. Druhým rozhodnutím je uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020, ktorým bol disciplinárne obvinený sudca vylúčený z vykonávania úkonov v danej trestnej veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky tak rozhodol na podklade oznámenia disciplinárne obvineného sudcu z 29. septembra 2020, v ktorom tento poukázal na svoj možný pomer k veci, keďže bol *„vypočutý vyšetrovateľom NAKA ako svedok k okolnostiam týkajúcim sa čerpania nenávratného finančného príspevku od Poľnohospodárskej platobnej agentúry obchodnou spoločnosťou jeho dcéry JUDr. Natálie Trubanovej.“* Svoje rozhodnutie Najvyšší súd Slovenskej republiky odôvodnil tým, že *„orgán, ktorý bol svedkom trestného činu, nemôže byť v trestnom stíhaní vedenom o tomto čine činný ako vyhľadávací orgán, prípadne ako vyšetrovateľ (policajt) per analogiam ani sudca, pretože pre jeho pomer k veci je možné mať pochybnosť o jeho nezaujatosti (R 62/1980). Za danej situácie je nevyhnutné konštatovať, že reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, pokiaľ ide o skutočnosť, že sudca pre prípravné konanie JUDr. Michal Truban vypovedal v kauze „Dobytkár“ v procesnom postavení svedka. Aj pri zohľadnení teórie zdania je dôvodný záver vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci sudcu Michala Trubana v tomto prípade, keď je celkom zjavné, že pre jeho vzťah k veci nebude môcť rozhodovať bez akejkoľvek pochybnosti „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.“* Z uvedeného je zrejmé, že dôvodom vylúčenia disciplinárne obvineného sudcu bola (len) skutočnosť, že bol vypočutý ako svedok. Pri rozhodovaní o vylúčení sudcu na základe jeho oznámenia o (možnej) zaujatosti (najmä objektívnej), nie je pritom súd rozhodujúci o vylúčení sudcu viazaný dôvodmi uvedenými (len) v oznámení a môže zohľadniť aj ďalšie skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu.
22. Tretím zásadným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaným v danej trestnej veci je uznesenie sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020, ktorým bola zamietnutá sťažnosť obvineného Ing. Petra Kubu proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku sp. zn. 4Tp/14/2020 z 10. decembra 2020, ktorým bola zamietnutá žiadosť tohto obvineného o prepustenie z väzby na slobodu. Jedným z dôvodov podania sťažnosti bolo slovami najvyššieho súdu aj *„nezákonné vzatie do väzby z dôvodu, že o jeho vzatí do väzby rozhodoval nezákonný sudca pre prípravné konanie (JUDr. Michal Truban), u ktorého boli jednoznačne dané objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti.“* Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto smere svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že uviedol *„čo sa týka prvej námietky najvyšší súd dospel k totožnému záveru ako sudca*

pre prípravné konanie. Dôvody pre vylúčenie sudcu JUDr. Michala Trubana vznikli až následne (ex post) tým, že bol vo veci vypočutý ako svedok a síce 21. júla 2020 (obvinený bol vzatý do väzby 5. júla 2020).“ Najvyšší súd Slovenskej republiky pritom nerozlišoval v danom prípade medzi subjektívnou a objektívnou zaujatosťou, ale predmetný záver prezentoval vo vzťahu k akejkoľvek zaujatosti.

23. Zo znenia § 31 a § 32 Trestného poriadku vyplýva, že sudca má počas celého priebehu trestného konania skúmať, či nie sú dané dôvody na jeho vylúčenie. Ak sa sudca domnieva, že takéto dôvody neexistujú, osobitne o tom nerozhoduje, ale pokračuje v konaní a vo veci rozhodne. Vzhľadom na tento procesný režim preto vyššie uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je potrebné považovať za také, ktoré priamo posudzovali otázku zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu, a teda aj zákonnosť jeho rozhodovania.
24. Z citovaných odôvodnení rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pritom zrejmé, že tri rozdielne senáty najvyššieho súdu neidentifikovali v postupe disciplinárne obvineného sudcu, spočívajúcom v nepodaní oznámenia o zaujatosti žiadny nezákonný postup, na ktorý bolo potrebné reagovať.
25. Senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mali pritom k dispozícii celý súdny spis, vrátane svedeckej výpovede Ing. Mareka Kodadu, PhD. z 5. mája 2020 a predmetom posudzovania posledných dvoch rozhodnutí výslovne bola (aj) zaujatosť disciplinárne obvineného sudcu v danej trestnej veci.
26. Pokiaľ by pritom neoznámenie vlastnej zaujatosti zo strany disciplinárne obvineného sudcu bolo „do neba volajúcim“, ťažko by sa dalo akceptovať, že by zostalo zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepovšimnuté.

V.

Vymedzenie sa voči väčšinovému názoru disciplinárneho senátu

27. Disciplinárny senát v disentanom rozhodnutí poskytol široký exkurz do problematiky zaujatosti sudcu s akcentom na tzv. teóriu zdania, a na tomto posúdení dospel k záveru o vine disciplinárne obvineného sudcu z dôvodu neoznámenia jeho zaujatosti

pred rozhodovaním o väzbe. S takýmto záverom si dovoľujem nesúhlasiť a z nižšie uvedených dôvodov namietam správnosť záverov disciplinárneho senátu, obsiahnutých predovšetkým v ťažiskovej časti odôvodnenia v jeho bode 50.

28. Hoci sa tomu disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní striktne vyhol, záver o porušení povinnosti, spočívajúcej v neoznámení zaujatosti súčasne znamená skonštatovanie zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu. Povinnosť sudcu oznámiť svoju zaujatosť nemožno pri vyvodzovaní disciplinárnej zodpovednosti oddeliť od existencie takejto zaujatosti. Bez existencie zaujatosti totiž nie je daná ani povinnosť ju oznamovať. Vyvodzovaniu disciplinárnej zodpovednosti za neoznámenie zaujatosti v prípade, ak z následného súdneho rozhodnutia vyplýva záver o absencii takejto zaujatosti, totiž nutne chýba materiálny rozmer.
29. Primárne sa nestotožňujem s tým, že disciplinárny senát otázku dôvodov zaujatosti posudzoval z pohľadu patriaceho inštančne nadriadenému súdu, t. j. ako keby konal a rozhodoval v trestnom konaní. Nakoniec aj disciplinárnym senátom analyzovaná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva sa v zásade týkala rozhodovania vo veci samej a nie v rámci disciplinárneho konania. Disciplinárny senát pritom odignoroval, že v trestnom konaní už bolo o danej predbežnej otázke rozhodnuté, a to rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedenými v bodoch 20 až 22 odlišného stanoviska.
30. V zmysle § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku len Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky ako disciplinárnemu súdu prináleží rozhodnúť o vine disciplinárne obvineného sudcu. Predbežnou otázkou k rozhodnutiu o vine je však posúdenie, či disciplinárne obvinený sudca náležite vyhodnotil svoju zaujatosť a následne zákonne rozhodoval. Keďže posúdenie tejto predbežnej otázky jednoznačne vyplývalo z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, bol disciplinárny senát týmto posúdením v zmysle § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku viazaný.
31. Disciplinárny senát sa podľa môjho názoru nesprávne vysporiadal s vyhodnotením predbežnej otázky, ktorú predstavovali rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Podstatou inštitútu predbežnej otázky je zohľadnenie toho, že určitá relevantná otázka je zároveň posudzovaná práve vo viacerých (logicky) odlišných konaniach. Účelom

zavedenia viazanosti predbežnou otázkou je zamedzenie stavu právnej neistoty, keď by sa určitá otázka relevantná pre rozhodnutie vo veci, rozdielne posudzovala vo viacerých konaniach. Dôkazom, že rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bola v ich súhrne posudzovaná predbežná otázka vo vzťahu k disciplinárnemu konaniu, je stav vzniknutý v dôsledku rozhodnutia disciplinárneho senátu. Na jednej strane je tu totiž uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020, v zmysle ktorého dôvod zaujatosti u disciplinárne obvineného sudcu vznikol až v dôsledku jeho svedeckej výpovede a súčasne záver disciplinárneho senátu o tom, že dôvod zaujatosti u disciplinárne obvineného sudcu nastúpil už pred tým.

32. Vo vzťahu k inštitútu predbežnej otázky nikdy nemožno formalisticky odtrhnúť obsah výroku rozhodnutia od jeho zdôvodnenia obsiahnutého v odôvodnení rozhodnutia. Vzhľadom na stručnú formuláciu väčšiny výrokov majúcih najmä pri rozhodovaní súdov v inštančnom postupe charakter zamietnutia opravného prostriedku alebo zrušenia ním napadnutého rozhodnutia, by totiž viazanosť rozhodnutím o predbežnej otázke stratila zmysel. Nakoniec aj podľa už citovaného rozhodnutia NSS ČR č.k. 11 Kss 1/2015-85 z 25. júna 2015 sa viazanosť právnym názorom inštančného súdu „nemůže týkat jen samotného výroku usnesení Nejvyššího soudu (zamítnutí stížnosti pro porušení zákona), ale též nosných důvodů, o které se tento výrok opírá.“
33. V tejto súvislosti možno opätovne poukázať na rozhodnutie NSS ČR č.k. 11 Kss 1/2015-85 z 25. júna 2015, podľa ktorého „význam tohoto rozhodnutí (usnesení ze dne 18. 2. 2015, č.j. 3 Tz 58/2014 - 37) pro nyní projednávanou kárnou věc přitom není jen v tom, že se ke sporné otázce autoritativně vyjádřila nejvyšší soudní instance v oblasti trestního řízení (která je k tomu – na rozdíl od kárného senátu - plně kompetentní), ale také v míře závaznosti tohoto rozhodnutí pro kárné řízení. Na rozdíl od kárného navrhovatele má kárný senát za to, že zmiňované usnesení Nejvyššího soudu představuje rozhodnutí o předběžné otázce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu (za použití § 25 zákona č. 7/2002 Sb.), kterým je kárný senát při svém rozhodování vázán (pochopitelně, mimo samotnou otázku viny za spáchání kárného provinění).“
34. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 výslovne riešil otázku, kedy vznikla zaujatosť disciplinárne obvineného sudcu. Obvinený Ing. Peter Kuba totiž namietal, že disciplinárne obvinený sudca bol zaujatý už v čase

rozhodovania o jeho vzatí do väzby, t. j. v čase vydania uznesenia sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020. Skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto prípade nerozhodoval o námietke zaujatosti alebo o oznámení sudcu o jeho zaujatosti, je vo vzťahu k posúdeniu, že ide o riešenie predbežnej otázky, právne irelevantná. Najvyšší súd Slovenskej republiky a následne aj disciplinárny senát totiž zhodne riešili otázku, či u disciplinárne obvineného sudcu bol daný dôvod jeho zaujatosti pred jeho svedeckou výpoveďou, na podklade ktorej bol vylúčený z vykonávania úkonov uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020. V tejto súvislosti nemôže obstať ani argumentácia disciplinárneho senátu rozdielom (podľa disciplinárneho senátu autonómnosťou) medzi povinnosťou sudcu oznámiť vlastnú zaujatosť a následným rozhodovaním o vylúčení sudcu. I keď ide o dva odlišné procesné momenty, tieto na seba nadväzujú a v disciplinárnej rovine tvoria neoddeliteľný celok. Za neoznámenie zaujatosti nemožno totiž disciplinárne trestať toho sudcu, u ktorého bolo následnými súdnymi rozhodnutiami skonštatované, že v danom momente dôvod jeho zaujatosti nebol daný.

35. Disciplinárny senát nemôže svojím rozhodovaním nahrádzať rozhodovanie súdov vo veci samej, resp. v inštančnom postupe. Justičný systém je postavený na hierarchii inštitucionálnej a procesnej. Má podobu pyramídy, ktorej vrchol má posledné slovo. Súdný systém inštančným postupom hľadá „inštitucionálnu pravdu“ (porovnaj rozhodnutie NSS ČR č.k. 16 Kss 6/2020-130 z 26. mája 2021). V trestnom konaní je na vrchole inštančnej pyramídy Najvyšší súd Slovenskej republiky so senátmi trestnoprávneho kolégia. Pokiaľ je Najvyšší správny súd Slovenskej republiky reprezentovaný svojimi disciplinárnymi senátmi „suverénom“ v oblasti disciplinárneho súdnictva, musí rešpektovať rovnakú suverenitu partnerského Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v trestnoprávnej oblasti. Rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo v súhrne skonštatované, že disciplinárne obvinený sudca bol v danej trestnej veci zaujatý až na podklade svojej svedeckej výpovede. Záver disciplinárneho senátu o tom, že dôvod zaujatosti nastal skôr, je záverom „akademickým“ popierajúcim „inštitucionálnu pravdu“ Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.
36. „Akademickému“ vnímaniu problematiky zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu zo strany disciplinárneho senátu nakoniec zodpovedá aj to, že zaujatosť sudcu

v predmetnej veci nenamietali ani vo veci konajúci prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry, hoci im bola výpoveď Ing. Mareka Kodadu, PhD. z 5. mája 2020 známa.

VI.

K právnym následkom rozhodnutia disciplinárneho senátu

37. Osobitne je potrebné sa vyjadriť aj k právnym následkom rozhodnutia disciplinárneho senátu s akcentom na právnu istotu. Tieto možno vidieť v rovine všeobecnej i konkrétnej.
38. Zovšeobecňujúc závery disciplinárneho senátu v dôsledku disentaného rozhodnutia visí nad každým sudcom Damoklov meč disciplinárneho potrestania za právny názor, ktorý bol síce v inštančnom postupe vyhodnotený ako správny, avšak opačný záver v tomto smere vyjadril disciplinárny navrhovateľ a následne i disciplinárny súd. Takéto extenzívne vnímanie disciplinárneho konania neguje jeho povahu *ultima ratio* a vo svojich dôsledkoch zasahuje do ústavne garantovanej nezávislosti rozhodovania sudcu.
39. V rámci konkrétnej roviny je potrebné poukázať na právnu (ne)istotu u Ing. Petra Kubu. Ten namietal, že disciplinárne obvinený sudca bol zaujatý už v čase rozhodovania o jeho vzatí do väzby pri vydaní uznesenia sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020. Zatiaľ čo Najvyšší súd Slovenskej republiky si v uznesení sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 takýto záver neosvojil a v odôvodnení skonštatoval, že dôvody vylúčenia u disciplinárne obvineného sudcu vznikli až v dôsledku jeho vypočutia v procesnom postavení svedka, disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní dospel k opačnému záveru zhodnému s námietkou Ing. Petra Kubu. Pokiaľ by však bolo (v súlade s právnym názorom disciplinárneho senátu) o vzatí do väzby Ing. Petra Kubu rozhodnuté zaujatým sudcom, bol by výkon jeho väzby od začiatku nezákonný.

VII.

Dôvody pre oslobodenie disciplinárne obvineného sudcu

40. Na podklade vyššie uvedeného sa domnievam, že disciplinárne obvinený sudca mal byť disciplinárnym senátom spod disciplinárneho návrhu oslobodený, a to z nasledovných dôvodov:

41. Predovšetkým s odkazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (body 20 až 22 odlišného stanoviska) nebolo preukázané, že by disciplinárne obvinený sudca porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť, keďže táto mu vznikla až v dôsledku jeho svedeckej výpovede. Nebolo teda preukázané, že by disciplinárne obvinený sudca porušil svoje povinnosti vyplývajúce z § 30 zákona č. 385/2000 Z.z.
42. Akékoľvek iné vyhodnotenie záverov vyplývajúcich z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (body 21 až 23 odlišného stanoviska), resp. snaha disciplinárneho senátu posúdiť zákonnosť postupu disciplinárne obvineného sudcu autonómne by aj tak (i) s ohľadom na zásadu *in dubio pro reo*, mala byť vyhodnotená v prospech disciplinárneho obvineného sudcu a (ii) súčasne by mala vylučovať zákonom požadovanú formu zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu.
43. Disciplinárny senát sa posudzovaniu veci z pohľadu zásady *in dubio pro reo* nevenoval. Iný názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a disciplinárneho senátu na otázku zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu však mal jednoznačne viesť k tomu, aby sa disciplinárny senát s uplatnením tejto zásady náležite vysporiadal. V tomto kontexte aj s prihliadnutím na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 možno uviesť, že postup disciplinárne obvineného sudcu spočívajúci v neoznámení vlastnej možnej zaujatosti bol jednak procesne možný a tiež nepredstavoval žiadny „do neba volajúci“ exces, ktorý by našiel negatívnu odozvu v rozhodovaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, resp. Ústavného súdu Slovenskej republiky (viď uznesenie č.k. II. ÚS 476/2020-14 z 22. októbra 2020).
44. Vo vzťahu k zavineniu je potrebné poukázať na § 115a zákona č. 385/2000 Z.z., z ktorého vyplýva, že pre vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti sa u sudcu vyžaduje buď úmyselné zavinenie alebo zavinenie z vedomej nedbanlivosti. S odkazom na predmetné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pritom otázka zavinenia disciplinárne obvineného sudcu otázkou zásadnou pre vyvodenie jeho disciplinárnej zodpovednosti. Rozdiel pri pohľade na vznik dôvodov zaujatosti medzi Najvyšším súdom Slovenskej republiky a disciplinárnym senátom podľa môjho názoru vylučuje existenciu zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu, resp. aj pri rigidnom prístupe by nemohla forma

zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu prekročiť hranice nevedomej nedbanlivosti, ktorá však na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti nepostačuje.

45. V nadväznosti na námietky disciplinárne obvineného sudcu v kontexte s rozhodnutím Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 možno danú vec podrobiť aj tzv. testu celebritou, v rámci ktorého by si mal disciplinárny senát položiť *„otázku, či by bola daná disciplinárna vec či už u bežného recipienta alebo odbornej verejnosti rovnako vnímaná, aj keby ho prezentovala uznávaná autorita napríklad v súvislosti s ničím nezaujímavou vecou.“* V tejto súvislosti možno poukázať na záver NSS ČR obsiahnutý v rozhodnutí č.k. 11 Kss 5/2021-81 zo 17. januára 2022, ktorým bola disciplinárne obvinená sudkyňa oslobodená spod disciplinárneho návrhu podaného ministerkou spravodlivosti na podnet poslanca parlamentu, odkazujúceho na medializované informácie, pričom súd záverom uviedol, že *„lze se ve shodě s kárně obviněnou domnívat, že nebýt zvýšeného mediálního zájmu o osobu odsouzeného, nikoho by nenapadlo hnát soudkyni před kárný senát.“*

VIII.

Poznámka k postupu disciplinárneho navrhovateľa predsedu Špecializovaného trestného súdu

46. Disciplinárny navrhovateľ – predseda Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „**predseda ŠTS**“) doložil ako prílohu k disciplinárnemu návrhu okrem iného aj úradný záznam Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odbor Bratislava, 3. operatívne oddelenie č. PPZ-NKA-OBA7-2019/053666-015 z 26.11.2019 (ďalej len „**úradný záznam**“). Hoci na námietku disciplinárne obvineného sudcu súhlasil predseda ŠTS s nevykonaním daného listinného dôkazu, poukázal naň vo svojej záverečnej reči. Vzhľadom k osobitnej povahe úradného záznamu sa disciplinárny senát v danom prípade mohol a mal vyjadriť k spôsobu jeho zaobstarania ako aj jeho obsahu.
47. Zo sprievodného listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odbor Bratislava, 3. operatívne oddelenie, č. PPZ-413/NKA-BA3-2019 zo 7. septembra 2020 k danému úradnému záznamu vyplýva, že predseda ŠTS policajný orgán požiadal *„o poskytnutie ďalších informácií súvisiacich*

so skúmaním dokumentovania eventuálnych kontaktov, či už sudcu JUDr. Michala Trubana alebo jeho dcéry JUDr. Natálie Trubanovej s osobou označenou, či už v poskytnutých výpovediach alebo iných listinách ako JUDr Ján Gajan.“

48. Predseda súdu ako orgán (štátnej) správy súdu však nie je súdom v procesnom ponímaní, tak ako vníma súd napr. Trestný poriadok alebo iné procesné kódexy. Súčinnosť orgánov činných v trestnom konaní sa preto vzťahuje len na súd vo veci konajúci a rozhodujúci a nie predsedu súdu, ktorý pri plnení zákonom vymedzených činností (§ 42 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) nerozhoduje ako sudca.
49. Predseda súdu nie je tiež v žiadnom prípade „vyšetrovacím orgánom“ *sui generis*. Takéto postavenie mu nevyplýva ani z § 42 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorého je povinný *„dohliadať na dodržiavanie povinností ustanovených sudcom týmto zákonom a osobitnými zákonmi a v prípade dôvodného podozrenia z ich porušovania je povinný vykonať opatrenia nevyhnutné na zistenie skutkového stavu.“*
50. Domnievam sa preto, že vyžiadanie si predmetných informácií od policajného orgánu bolo zo strany predsedu ŠTS vo vzťahu k jeho oprávneniam konaním *ultra vires*.
51. Zároveň, ak by sa preukázalo, že si predseda ŠTS vyžadoval informácie od policajného orgánu aj o dcére disciplinárne obvineného sudcu, ktorá nie je vo vzťahu k Špecializovanému trestnému súdu ani k jeho predsedovi v žiadnom služobnom, zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere, jednalo by sa podľa môjho názoru o konanie nielen právne, ale i eticky neudržateľné.
52. Keďže daný úradný záznam nebol formálne vykonaný ako dôkaz, je nadbytočné sa bližšie venovať otázke použiteľnosti (akéhokolvek) úradného záznamu ako dôkazu. Je ale potrebné poukázať na skutočnosť, že predseda ŠTS vyjadril názor, že ním zabezpečený úradný záznam ako dôkaz mohol byť použitý a následne bez vykonania tohto dôkazu naň procesne atypicky poukázal v záverečnej reči. K tomu je nutné dodať, že informácie o disciplinárne obvinenom, ktoré mienil predseda ŠTS disciplinárnemu senátu prostredníctvom úradného záznamu sprostredkovať, neuvádzali

samotní policajti, ktorí úradný záznam spísali, ale nemenovaná spolupracujúca osoba. Použitie tvrdenia neznámej osoby ako dôkazu by však bolo popretím práva na spravodlivý proces v akomkoľvek druhu súdneho konania.⁷

JUDr. Marián Fečík

⁷ „Avšak je možné se ptát, co potom by měl učinit advokát působící jako zástupce obžalovaného, když jména svědků jsou tajena jak před ním tak před jeho klientem, i když si obžalovaný toužebně přeje, aby jim byla známa? Odpovídám: Měl by od soudce obdržet informace o každém bodu obžaloby, které mu musí být dány na požádání, přičemž jsou zamlčena jen jména svědků a s těmito informacemi přistupuje k obžalovanému a, jestliže jde o velmi těžké obvinění, nabádá ho k veškeré možné trpělivosti.“ Kladivo na čarodějnice Malleus Maleficarum, Levné knihy, Praha 2006, vydání první, s. 510.

